TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. sausio 20 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas – Valstybės pagalba – Neteisėta ir su vidaus rinka nesuderinama pripažinta valstybės pagalba – Pareiga susigrąžinti – Teisingumo Teismo sprendimas, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas – Neįvykdymas – Pareigos susigrąžinti neteisėtą ir su vidaus rinka nesuderinamą pagalbą nesilaikymas – Finansinės sankcijos – Proporcingas ir atgrasomasis pobūdis – Periodinė bauda – Vienkartinė suma – Mokumas – Valstybės narės balsų Europos Parlamente skaičius“

Byloje C-51/20

dėl 2020 m. sausio 29 d. pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama A. Bouchagiar ir B. Stromsky,

ieškovė,

prieš

Graikijos Respubliką, atstovaujamą K. Boskovits ir A. Samoni-Rantou,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro antrosios kolegijos pirmininko pareigas einantis pirmosios kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev (pranešėjas), teisėjai I. Ziemele, T. von Danwitz, P. G. Xuereb ir A. Kumin,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2021 m. liepos 1 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

* Proceso kalba: graikų.

Sprendimą

1 Ieškiniu Europos Komisija Teisingumo Teismo prašo:

– pripažinti, kad nesiėmusi visų priemonių, būtinų 2017 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimui *Komisija / Graikija* (C-481/16, nepaskelbtas Rink.; toliau – sprendimas, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, EU:C:2017:845) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį,

– nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti Komisijai 26 697,89 EUR dydžio periodinę baudą už kiekvieną uždelstą dieną įvykdyti sprendimą, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, skaičiuojant nuo sprendimo šioje byloje paskelbimo dienos iki visiško sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, įgyvendinimo,

– nurodyti Graikijos Respublikai sumokėti Komisijai vienkartinę sumą, kurios dydis apskaičiuojamas 3 709,23 EUR už dieną sumą padauginus iš dienų, praėjusių nuo sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, paskelbimo dienos iki dienos, kurią ši valstybė narė nutraukė pažeidimą arba, jei pažeidimas nebuvo nutrauktas, iki dienos, kurią bus priimtas sprendimas šioje byloje, skaičiaus, ir

– priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Ginčo aplinkybės

2 Vykdydama šalies ekonominio koregavimo programą Graikijos Respublika įgyvendino privatizavimo programą. Graikijos kasybos ir metalurgijos įmonė *Larco General Mining & Metallurgical Company SA* (toliau – *Larco*) yra viena iš bendrovių, kurios turėjo būti privatizuotos. Šios bendrovės specializacija – laterito rūdos gavyba ir perdirbimas, lignito gavyba ir feronikelio bei šalutinių produktų gamyba. Bendrovė verčiasi produktų žvalgyba, gavyba, kasyba, lydymu ir prekyba visame pasaulyje.

3 2012 m. kovo mėn. privatizavimo procesui valdyti sukurta bendrovė *Hellenic Republic Asset Development Fund* pranešė Komisijai apie *Larco* privatizavimo projektą.

4 Taigi Komisija atliko preliminarų šio projekto tyrimą, siekdama patikrinti, ar jame nėra valstybės pagalbos elementų.

5 Graikijos valdžios institucijoms ji pateikė klausimyną. Iš atsakymų, kuriuos Komisija gavo 2012 m. kovo 16 d., aiškiai matyti, kad *Larco* jau buvo taikytos Graikijos valstybės pagalbos priemonės. Vėliau 2012 m. balandžio 18 d., 2012 m. balandžio 24 d., 2012 m. liepos 5 d., 2012 m. rugpjūčio 22 d. ir 2012 m. gruodžio 7 d. elektroniniais laiškais, taip pat 2012 m. gegužės 4 d. ir 2013 m. sausio 14 d. raštais Komisija paprašė papildomos informacijos; į juos Graikijos valdžios institucijos atsakė 2012 m. balandžio 20 d., 2012 m. balandžio 26 d., 2012 m. spalio 3 d., 2012 m. lapkričio 13 d., 2012 m. lapkričio 15 d., 2012 m. gruodžio 7 d., 2012 m. gruodžio 24 d. ir 2013 m. sausio 18 d. raštais. 2012 m. balandžio 30 d. ir 2012 m. rugsėjo 11 d. Atėnuose (Graikija), taip pat 2013 m. sausio 25 d. Briuselyje (Belgija) įvyko Komisijos tarnybų ir Graikijos valdžios institucijų atstovų susitikimai.

6 2013 m. kovo 6 d. raštu Komisija pranešė Graikijos Respublikai apie sprendimą pradėti SESV 108 straipsnio 2 dalyje numatytą oficialią tyrimo procedūrą dėl įvairių priemonių, kaip antai valstybės garantijų, *Larco* suteiktų už 2008 m., 2010 m. ir 2011 m., kapitalo padidinimo 2009 m., 1998 m. pasirašyto susitarimo dėl skolų sureguliavimo arba galimybės pateikti 1,5 mln. EUR garantijos raštus, užuot sumokėjus 190 mln. EUR dydžio mokestinę baudą.

7 Vėliau Komisija paragino Graikijos valdžios institucijas ir suinteresuotąsias trečiąsias šalis pateikti pastabas dėl šių priemonių.

8 Graikijos valdžios institucijų pastabas Komisija gavo tik 2013 m. balandžio 30 d.

9 2014 m. kovo 27 d. Komisija priėmė Sprendimą 2014/539/ES dėl valstybės pagalbos SA.34572 (13/C) (ex 13/NN), kurią Graikija suteikė *Larco General Mining & Metallurgical Company SA* (OL L 254, 2014, p. 24); jo rezoliucinės dalies 2–5 straipsniuose nustatyta, kad nagrinėjamos priemonės yra neteisėta ir su vidaus rinka nesuderinama pagalba, kad ši pagalba turi būti susigrąžinta iš *Larco* ir kad Komisijai turi būti pateikta informacija, be kita ko, apie priemones, kurių jau imtasi tam sprendimui įgyvendinti.

10 Be to, kadangi Graikijos Respublika informavo Komisiją apie ketinimą per du atskirus konkursus parduoti tam tikrą *Larco* turtą, Komisija tą pačią dieną priėmė sprendimą dėl valstybės pagalbos SA.37954 (2013/N), susijusios su šiuo pardavimu (toliau – sprendimas dėl tam tikro *Larco* turto pardavimo). Tame sprendime Komisija nurodė, kad, remiantis Graikijos Respublikos pateikta informacija, abi konkurso procedūros buvo vykdomos atitinkamai valstybės ir *Larco*, kaip su kiekvienu konkursu susijusio turto savininkių. Konkrečiai kalbant, pirmasis konkursas buvo susijęs su Larimnos (Graikija) metalurgijos gamykla ir 40 % Agios Joanis (Graikija) laterito rūdos eksploatavimo teisių, o antrasis – su 73 % Evijos (Graikija) laterito gavybos teisių ir visomis Kastorijos (Graikija) laterito gavybos teisėmis. Pasibaigus šioms konkurso procedūroms ir neatsižvelgiant į jų rezultatus, pagal nacionalinės teisės aktus *Larco* buvo iškelta bankroto byla, o likusi jos turto dalis bus parduota per likvidavimo procedūrą.

11 Atsižvelgdama į šią informaciją Komisija sprendime dėl tam tikro *Larco* turto pardavimo nusprendė, kad tiek, kiek buvo laikomasi tam tikrų nuostatų ir sąlygų, pirma, šis pardavimas nėra laikytinas valstybės pagalba ir, antra, jis nesukėlė ekonominio tęstinumo tarp *Larco* ir parduodamo turto savininko ar savininkų. Komisija nusprendė, kad šiomis aplinkybėmis klausimas dėl neteisėtos ir su vidaus rinka nesuderinamos valstybės pagalbos, kuri buvo išmokėta *Larco*, susigrąžinimo nebus susijęs su naujais parduodamo turto savininkais.

12 Sprendimo 2014/539 5 straipsnyje Graikijos Respublikai nustatytas dviejų mėnesių terminas pateikti informaciją apie priemones, kurių buvo imtasi nagrinėjamai pagalbai susigrąžinti, baigėsi 2014 m. gegužės 28 d., Komisijai negavus jokios informacijos šiuo klausimu.

13 2014 m. birželio 23 d. raštu Komisija priminė Graikijos valdžios institucijoms apie jų įsipareigojimus, kylančius iš Sprendimo 2014/539, ir paprašė per 20 darbo dienų pranešti apie šio sprendimo įgyvendinimo tvarką. 2014 m. liepos 18 d. elektroniniu laišku šios institucijos atsakė, kad negali pateikti informacijos per šį terminą.

14 Be to, Komisija Graikijos Respublikai taip pat priminė, kad ši privalo laikytis Sprendimo 2014/539 4 straipsnio 2 dalyje numatyto keturių mėnesių termino. Vis dėlto šis terminas baigėsi 2014 m. liepos 28 d., Komisijai negavus jokios informacijos apie to sprendimo įgyvendinimą.

15 2014 m. spalio 6 d. ir 2015 m. gruodžio 18 d. raštais Komisija paprašė šios valstybės narės pateikti jai šią informaciją ir surengti pasikeitimą nuomonėmis dėl nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimo tvarkos. Vis dėlto ši valstybė narė į šiuos raštus neatsakė. Per Atėnuose įvykusį Komisijos ir Graikijos valdžios institucijų susitikimą pastarosios nepateikė jokių argumentų, galinčių pateisinti Sprendimo 2014/539 įgyvendinimo priemonių nebuvimą.

16 Nusprendusi, kad Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Sprendimą 2014/539, 2016 m. rugsėjo 2 d. Komisija pareiškė šiai valstybei narei ieškinį pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį dėl įsipareigojimų neįvykdymo ir paprašė konstatuoti, kad per nustatytus terminus ji nesiėmė visų priemonių, būtinų šiam sprendimui įvykdyti, arba bet kuriuo atveju nepakankamai informavo Komisiją apie priemones, kurių buvo imtasi, taip nepaisydama minėto sprendimo 5 straipsnyje nurodytų reikalavimų.

17 2017 m. lapkričio 9 d. sprendime, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Graikijos Respublika per nustatytus terminus nesiėmė visų priemonių, būtinų Sprendimui 2014/539 įvykdyti, ir nepranešė Komisijai apie priemones, kurių buvo imtasi pagal tą sprendimą.

Ikiteisminė procedūra

18 Paskelbus sprendimą, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, 2017 m. lapkričio 15 d. Komisija išsiuntė Graikijos valdžios institucijoms raštą, prašydama susigrąžinti neteisėtą ir su vidaus rinka nesuderinamą pagalbą; šios į tą raštą neatsakė.

19 2018 m. lapkričio 13 d. Graikijos finansų ministrui adresuotu raštu Komisija paprašė informacijos apie nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimo procedūros eigą ir nurodė, kad gali pareikšti ieškinį dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 260 straipsnį. Į šį raštą taip pat nebuvo atsakyta.

20 2019 m. sausio 25 d. konstatavusi, kad Sprendimas 2014/539 vis dar nėra įvykdytas, Komisija išsiuntė Graikijos valdžios institucijoms oficialų pranešimą pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, ragindama per du mėnesius pateikti pastabas.

21 2019 m. kovo 29 d. ši valstybė narė atsakė į oficialų pranešimą ir nurodė, be kita ko, sunkumus, su kuriais susidūrė, taip pat norą bendradarbiauti.

22 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

Pokyčiai vykstant šiam procesui

23 2020 m. vasario 14 d. Graikijos Respublika priėmė Įstatymą 4664/2020. Šio įstatymo 21 straipsnyje numatyta *Larco* taikyti specialią administravimo tvarką, dėl kurios taikant greitą ir supaprastintą procedūrą ši bendrovė būtų likviduota (toliau – specialusis administravimas).

24 Gavęs šios valstybės narės, veikiančios kaip *Larco* kreditorė, prašymą *Monomeles Efeteio Athinon* (Atėnų apeliacinis teismas, kuriame bylas nagrinėja vienas teisėjas, Graikija) 2020 m. vasario 28 d. Sprendimu Nr. 1407/2020 nurodė taikyti šiai bendrovei specialią administravimo tvarką; dėl jos šios bendrovės veikla nebuvo nutraukta. Tuo pačiu sprendimu minėtas teismas paskyrė specialų administratorių, kuris turi sudaryti viso šios bendrovės turto ir įsipareigojimų inventorinį sąrašą ir pradėti viešo konkurso procedūrą dėl jos turto pardavimo.

25 2020 m. kovo 13 d. Graikijos valdžios institucijos, viena vertus, paprašė *Larco* per trisdešimt kalendorinių dienų sumokėti sumą, atitinkančią neteisėta ir su vidaus rinka nesuderinama pripažintą pagalbą su taikytinomis palūkanomis, ir, kita vertus, pranešė Komisijai apie *Larco* taikomą specialią administravimo tvarką.

26 2020 m. kovo 26 d. Sprendimu *Larko / Komisija* (C-244/18 P, EU:C:2020:238) Teisingumo Teismas patenkino *Larco* apeliacinį skundą dėl 2018 m. vasario 1 d. Bendrojo Teismo sprendimo *Larko / Komisija* (T-423/14, EU:T:2018:57), kuriuo šis teismas atmetė šios bendrovės ieškinį dėl Sprendimo 2014/539 panaikinimo. Teisingumo Teismas panaikino Bendrojo Teismo sprendimą, kiek juo buvo atmesta ieškinio pirmojo pagrindo pirma dalis, susijusi su 2008 m. Graikijos valstybės bendrovei *Larco* suteikta garantija dėl 30 mln. EUR paskolos, kurią šiai bendrovei suteikė *ATE Bank* (toliau – 2 priemonė).

27 Po Teisingumo Teismo sprendimo *Larco* pareiškė prieštaravimus dėl su 2 priemone susijusios pagalbos sumos, kuri turi būti susigrąžinta.

28 2020 m. balandžio 7 d. *Larco* specialusis administratorius pareiškė ieškinį Graikijos Respublikai, siekdamas, kad būtų priimtas arbitražo sprendimas dėl Larimnos gamyklos nuosavybės sistemos.

29 2020 m. balandžio 27 d. raštu Graikijos valdžios institucijos pranešė Komisijai apie *Larco* prieštaravimus dėl 2 priemonės; ši institucija į juos atsakė 2020 m. gegužės 6 d. raštu.

30 2020 m. gegužės 14 d. šios institucijos išsiuntė Graikijos mokesčių institucijoms raštą; juo paprašė iš *Larco* susigrąžinti visą nagrinėjamą pagalbą.

31 Gavusi Teisingumo Teismo prašymą pateikti informaciją, pagrįstą Teisingumo Teismo procedūros reglamento 62 straipsnio 1 dalimi, Graikijos Respublika pateikė dokumentus, susijusius su nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimu.

32 Iš atsakymo į šį prašymą pateikti informaciją matyti, pirma, kad 2021 m. kovo 22 d. *Larco* vis dar buvo taikoma speciali administravimo tvarka, atsižvelgiant į laiką, reikalingą arbitražo sprendimui dėl Larimnos gamyklos nuosavybės sistemos priimti, ir į tai, kad ši tvarka turėjo nustoti galioti pasibaigus dvylikos mėnesių terminui nuo jos įgyvendinimo dienos arba devynių mėnesių terminui nuo šio sprendimo paskelbimo dienos.

33 Antra, minėtu sprendimu, priimtu 2020 m. rugsėjo 24 d. ir patikslintu 2020 m. spalio 8 d., arbitražo teismas pripažino Graikijos valstybės nuosavybės teisę į Larimnos metalurgijos gamyklą ir kasybos kompleksą. *Larco* išliko šio Graikijos valstybės turto nuomininke.

34 Trečia, priėmus tą sprendimą, abu konkursai, nurodyti šio sprendimo 10 punkte, kuriuose Graikijos Respublika pareiškė ketinanti parduoti tam tikrą *Larco* turtą, buvo atnaujinti, o specialusis administratorius parengė galutinį viso *Larco* turto ir įsipareigojimų inventorinį sąrašą.

35 Ketvirta, su šiais konkursais susijusios procedūros buvo vykdomos lygiagrečiai ir turėjo būti užbaigtos ne vėliau kaip 2021 m. liepos 8 d.

Dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Šalių argumentai

36 Pirma, Komisija priekaištauja Graikijos Respublikai, kad ši nesiėmė priemonių įvykdyti sprendimą, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, nes praėjo daugiau kaip penkeri metai nuo Sprendimo 2014/539 priėmimo ir daugiau kaip dveji metai nuo teismo sprendimo paskelbimo, o Graikijos valdžios institucijos vis dar nesusigrąžino narinėjamos pagalbos iš *Larco*.

37 Komisijos teigimu, Graikijos valdžios institucijos ėmėsi priemonių šiai pagalbai susigrąžinti tik po 2020 m. sausio 29 d., t. y. po šio ieškinio pareiškimo dienos, taip nepaisydamos reikalavimo nedelsiant ir veiksmingai įvykdyti minėtą sprendimą. Visų pirma Įstatymas 4664/2020, kuriame numatyta *Larco* taikyti specialią administravimo tvarką, buvo priimtas 2020 m. vasario 14 d. Antra, speciali administravimo tvarka *Larco* buvo pradėta taikyti 2020 m. vasario 28 d. Galiausiai 2020 m. kovo 13 d. Graikijos valdžios institucijos paragino *Larco* per 30 dienų grąžinti šią pagalbą atitinkančią sumą.

38 Dėl *Larco* specialios administravimo tvarkos Komisija pažymi, pirma, kad Įstatymo 4664/2020 21 straipsnio 4 dalyje nustatyta, jog ši bendrovė gali gauti valstybės subsidiją, kad galėtų padengti su šios tvarkos taikymu susijusias išlaidas. Komisijos teigimu, šioje nuostatoje numatyta pagalba, susijusi su *Larco* veikla, kuria siekiama atleisti šią bendrovę nuo išlaidų, kurių ji paprastai patirtų vykdydama kasdienę verslo ar įprastą veiklą, priklauso pagalbos kategorijai, kuri yra ypač žalinga konkurencijai. Šiuo atveju Graikijos valdžios institucijos jau buvo suteikusios *Larco* veiklos pagalbą pagal specialųjį administravimą.

39 Antra, Komisija mano, kad Graikijos Respublika turėjo iškelti *Larco* bankroto bylą ir į kreditorinių reikalavimų sąrašą įtraukti reikalavimus, susijusius su nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimu per Sprendimo 2014/539 4 straipsnyje nustatytą keturių mėnesių terminą. Po tokio įtraukimo arba turėjo būti susigrąžinta visa nagrinėjama pagalba, arba turėjo būti likviduota pagalbos gavėja, o jos veikla – galutinai nutraukta.

40 Šiuo atveju Graikijos Respublika į kreditorinių reikalavimų sąrašą neįtraukė reikalavimų, susijusių su nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimu. Pagal Įstatymo 4664/2020 21 straipsnio 9 dalį toks formalus įtraukimas galimas tik perleidus *Larco* turtą didžiausią kainą pasiūliusiam pirkėjui, pasibaigus šio turto aukcionui.

41 Komisijos teigimu, net ir darant prielaidą, kad Graikijos Respublikos kreditorinis reikalavimas, susijęs su nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimu, formaliai buvo įtrauktas į kreditorinių reikalavimų sąrašą po to, kai buvo parduotas *Larco* turtas, kaip tai numatyta pagal specialią administravimo tvarką, sprendimas, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, galėtų būti visiškai įvykdytas tik tuo atveju, jei iš likvidavimo gautų lėšų pakaktų visai nagrinėjamos pagalbos sumai susigrąžinti. Priešingu atveju visišką šio sprendimo įvykdymą leistų užtikrinti tik *Larco* likvidavimas ir galutinis jos veiklos nutraukimas.

42 Antra, dėl Graikijos valstybės pareigos informuoti Komisiją pažymėtina, kad ši institucija tvirtina, jog šios valstybės narės valdžios institucijos per nustatytus terminus nepateikė duomenų, leidžiančių patikrinti susigrąžintinos pagalbos sumos apskaičiavimo tikslumą.

43 Taigi šios institucijos neįvykdė sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas.

44 Be to, Komisija mano, jog tai, kad *Larco* ieškinys dėl Sprendimo 2014/539 panaikinimo, priėmus 2020 m. kovo 26 d. Sprendimą *Larko / Komisija* (C-244/18 P, EU:C:2020:238), vis dar nagrinėjamas Bendrajame Teisme, neturi reikšmės šiai bylai. Ji tvirtina, kad procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį nepriklauso nuo procedūros pagal SESV 263 straipsnį. Ši institucija pažymi, kad tuo sprendimu Teisingumo Teismas iš dalies panaikino 2018 m. vasario 1 d. Sprendimą *Larko / Komisija* (T-423/14, EU:T:2018:57); vis dėlto jis nepanaikino Sprendimo 2014/539, kuris yra visiškai vykdytinas. Taigi Graikijos Respublika turi įvykdyti visą tą sprendimą.

45 Atsakydama Graikijos Respublika visų pirma teigia, kad Graikijos valdžios institucijos ėmėsi įvairių priemonių, kurios laikytinos esmine pažanga vykdant sprendimą, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas. Taigi dėl *Larco* finansinių sunkumų Graikijos valdžios institucijos 2020 m. vasario 14 d. numatė, kad *Larco* bus taikoma speciali administravimo tvarka, kuri šiai bendrovei pradėta taikyti 2020 m. vasario 28 d. ir turėjo nustoti galioti pasibaigus dvylikos mėnesių terminui nuo jos inicijavimo datos arba devynių mėnesių terminui nuo arbitražo sprendimo dėl ginčo, susijusio su Larimnos gamyklos nuosavybės sistema, paskelbimo.

46 Pirma, Graikijos Respublika pažymi, kad, palyginti su įprasta bankroto procedūra ir Įstatyme 4307/2014 nustatyta specialia procedūra, specialusis administravimas yra speciali bankroto procedūra, per kurią specialusis administratorius nedelsdamas parduoda atitinkamos įmonės turtą ir organizuoja viešo konkurso procedūrą, kad būtų išvengta turto nuvertėjimo.

47 Žinoma, tai, kad *Larco* buvo taikyta speciali administravimo tvarka, nereiškia, kad jos veikla buvo nedelsiant nutraukta. Vis dėlto Larimnos gamyklos veiklos išlaikymas buvo laikomas būtinu tam, kad būtų galima, viena vertus, nustatyti kuo didžiausią *Larco* turto kainą ir, kita vertus, užtikrinti tolesnę nikelio gamybą Graikijoje, kuri ypač svarbi tiek Graikijos, tiek Europos ekonomikai.

48 Be to, Graikijos Aplinkos ir energetikos ministerija pagal nacionalinę teisę turi galimybę teikti valstybės subsidijas, skirtas padengti išlaidoms, reikalingoms specialiajam administravimui įgyvendinti, taip pat veiklos išlaidoms, siekiant išlaikyti įmonės veiklą iki jos pabaigos. Vis dėlto sumos, kurios gali būti išmokėtos šiuo pagrindu, turėtų būti išskaičiuotos iš turto pardavimo kainos ir grąžintos valstybei, neatsižvelgiant į kitus kreditorinius reikalavimus, įtrauktus į kreditorinių reikalavimų sąrašą.

49 Antra, Graikijos Respublika pažymi, kad per penkias dienas nuo konkurso procedūros pabaigos specialusis administratorius turi paraginti kreditorius galutinai įtraukti savo reikalavimus ir parengti galutinį kreditorinių reikalavimų klasifikavimo sąrašą. Konkrečiai dėl įtraukimo į kreditorinių reikalavimų sąrašą datos Graikijos Respublika tvirtina, kad, skirtingai nuo įprastos bankroto procedūros, per kurią reikalavimai į kreditorinių reikalavimų sąrašą įtraukiami prieš likviduojant įmonę, pagal specialią administravimo procedūrą šis įtraukimas atliekamas pardavus atitinkamos bendrovės turtą. Nukrypstant nuo taikytinų bendrųjų nuostatų, valstybės kreditoriniams reikalavimams, susijusiems su neteisėtos ir su vidaus rinka nesuderinamos pagalbos susigrąžinimu, teikiama pirmenybė prieš bet kokias bendrąsias ar specialiąsias kitų kreditorių privilegijas.

50 Trečia, Graikijos Respublika teigia, kad *Larco* veikla bus galutinai nutraukta pardavus šios bendrovės turtą, taigi bus užtikrintas ekonominio tęstinumo ir konkurencijos iškraipymo atitinkamoje rinkoje nebuvimas. Vadinasi, įmonei *Larco* taikoma speciali administravimo tvarka yra negrįžtama procedūra, dėl kurios ši įmonė turėtų būti likviduota, o jos veikla – galutinai nutraukta. Bet kuriuo atveju Graikijos Respublika tvirtina, kad, jei viešo konkurso procedūra būtų

nesėkminga, *Larco* būtų iškelta bankroto byla, o jos turtas likviduotas taikant įprastą bankroto procedūrą. Tokia nesėkmė turėtų būti konstatuota, jei per specialią administravimo procedūrą nebūtų parduota 75 % šios įmonės turto.

51 Be to, Graikijos Respublika neginčija, kad po to, kai buvo paskelbtas 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Larko / Komisija* (C-244/18 P, EU:C:2020:238), Sprendimas 2014/539 išliko visiškai vykdytinas. Vis dėlto, šios valstybės narės teigimu, pranešime dėl neteisėtos ir su vidaus rinka nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo Komisija manė, kad tuo atveju, kai sprendimas susigrąžinti pagalbą yra apskųstas, laikinas tokio sprendimo vykdymas gali būti užtikrintas, pavyzdžiui, pagalbos gavėjui pervedant visą susigrąžintiną sumą į sąlyginio deponavimo sąskaitą.

52 Antra, Graikijos Respublika tvirtina, kad 2020 m. kovo 13 d. raštu pranešė Komisijai apie visas priemones, kurių buvo imtasi siekiant susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą. 2020 m. gegužės 14 d. ji nurodė susigrąžinti visą šios pagalbos sumą.

Teisingumo Teismo vertinimas

53 Pirmiausia reikia pažymėti, kad *Larco* ieškinys, pareikštas dėl Sprendimo 2014/539, dėl kurio priimtas 2020 m. kovo 26 d. Sprendimas *Larko / Komisija* (C-244/18 P, EU:C:2020:238), panaikinimo, neturi įtakos Sprendimo 2014/539 vykdytinumui, taigi, ir nagrinėjamam ginčui. Iš tiesų, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, kaip matyti iš SESV 278 straipsnio, nesant priešingo Bendrojo Teismo sprendimo, toks ieškinys dėl panaikinimo neturi sustabdomojo poveikio. Taigi iš principo ieškinio dėl panaikinimo pareiškimas nekeičia sprendimo, kurį prašoma panaikinti, vykdytinumo (šiuo klausimu žr. 2015 m. liepos 9 d. Sprendimo *Komisija / Prancūzija*, C-63/14, EU:C:2015:458, 47 punktą).

54 Dėl Graikijos Respublikos argumento, kad pranešime dėl neteisėtos ir su vidaus rinka nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo Komisija numatė, jog tuo atveju, kai sprendimas susigrąžinti pagalbą yra apskųstas, laikinas tokio sprendimo vykdymas gali būti užtikrintas, pavyzdžiui, pagalbos gavėjui pervedant visą sugrąžintiną sumą į sąlyginio deponavimo sąskaitą, pakanka pažymėti, kad šiuo atveju ši valstybė narė nepateikė jokių tokio mokėjimo įrodymų.

55 Pirmiausia reikia priminti, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog valstybė narė, kuriai skirtas Komisijos sprendimas, įpareigojantis šią valstybę narę susigrąžinti su vidaus rinka nesuderinama pripažintą neteisėtą pagalbą, privalo pagal SESV 288 straipsnio ketvirtą pastraipą imtis visų priemonių, kurių reikia šio sprendimo įvykdymui užtikrinti. Ji turi iš tikrųjų susigrąžinti susigrąžintinas sumas tam, kad būtų panaikintas konkurencijos iškraipymas, kurį sukėlė dėl šios pagalbos įgytas konkurencinis pranašumas (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 68 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

56 Iš tiesų su vidaus rinka nesuderinama pripažinta neteisėta pagalba turi būti susigrąžinta nedelsiant ir laikantis atitinkamos valstybės narės nacionalinėje teisėje nustatytos procedūros, jeigu ji leidžia nedelsiant ir veiksmingai įvykdyti Komisijos sprendimą. Šiuo tikslu suinteresuotosios valstybės narės, nepažeisdamos Sąjungos teisės, privalo imtis visų jų teisės sistemoje numatytų priemonių, įskaitant laikinąsias (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 69 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

57 Kalbant apie atvejus, kai neteisėtai suteikta ir su vidaus rinka nesuderinama pripažinta pagalba turi būti susigrąžinta iš bankrutuojančių įmonių arba įmonių, kurioms vykdoma bankroto procedūra, primintina, kad tokie patiriami sunkumai neturi poveikio pareigai susigrąžinti pagalbą. Todėl

valstybė narė privalo, nelygu atvejis, inicijuoti bendrovės likvidavimą, įrašyti jos skolą į kreditorinių reikalavimų sąrašą arba imtis bet kokių kitų priemonių, kad pagalba būtų grąžinta (2018 m. sausio 17 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-363/16, EU:C:2018:12, 36 punktas).

58 Pagal suformuotą jurisprudenciją ankstesnė padėtis iš principo gali būti atkurta ir šia pagalba sukelti konkurencijos iškraipymai gali būti panaikinti įpareigojimą sugrąžinti atitinkamą pagalbą įtraukus į kreditorinių reikalavimų sąrašą (2018 m. sausio 17 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-363/16, EU:C:2018:12, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

59 Vis dėlto svarbu pažymėti, kad toks įtraukimas į sąrašą leidžia įvykdyti pareigą susigrąžinti tik tuomet, jeigu tuo atveju, kai valstybės institucijos negali susigrąžinti visų pagalbos sumų, bankroto procedūra pasibaigia įmonės likvidavimu, t. y. galutiniu jos veiklos nutraukimu, kurį valstybės institucijos gali inicijuoti remdamosi savo, kaip akcininkių arba kreditorių, statusu (2018 m. sausio 17 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-363/16, EU:C:2018:12, 38 punktas).

60 Iš to matyti, kad galutinai įmonės valstybės pagalbos gavėjos veiklą reikia nutraukti tik tuomet, kai per bankroto procedūrą neįmanoma susigrąžinti visos pagalbos sumos (2018 m. sausio 17 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-363/16, EU:C:2018:12, 39 punktas).

61 Taip pat reikia pažymėti, kad, kiek tai susiję su procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, referencinė data, į kurią būtina atsižvelgti vertinant tokį įsipareigojimų neįvykdymą, yra diena, kai baigėsi vadovaujantis šia nuostata pateiktame oficialiame pranešime nurodytas terminas (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 73 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

62 Šiuo atveju, kaip buvo priminta šio sprendimo 20 punkte, kadangi 2019 m. sausio 25 d. Komisija Graikijos Respublikai išsiuntė oficialų pranešimą pagal SESV 260 straipsnio 2 dalyje numatytą procedūrą, šio sprendimo pirmesniame punkte nurodyta referencinė data yra tame rašte nustatyto termino pabaigos data, t. y. 2019 m. kovo 25 d.

63 Akivaizdu, kad tą dieną Graikijos valdžios institucijos nebuvo įvykdžiusios pareigos susigrąžinti nagrinėjamą pagalbą.

64 Kaip matyti iš šio sprendimo 23–25, 45 ir 52 punktų, Graikijos valdžios institucijos ėmėsi priemonių nagrinėjamai pagalbai susigrąžinti tik po 2020 m. sausio 29 d., šio ieškinio pareiškimo dienos. Iš tiesų, pirma, Įstatymas 4664/2020, nustatantis specialią administravimo tvarką, buvo priimtas 2020 m. vasario 14 d., t. y. praėjus beveik metams nuo oficialiame pranešime nustatyto termino pabaigos ir beveik šešeriems metams nuo pradinio Sprendimo 2014/539 įvykdymo termino pabaigos. Antra, neginčijama, kad Graikijos Respublika pradėjo taikyti *Larco* specialią administravimo tvarką 2020 m. vasario 28 d. Trečia, *Larco* skirtas prašymas per 30 dienų pervesti sumą, atitinkančią nagrinėjamą pagalbą, buvo pateiktas 2020 m. kovo 13 d. Galiausiai, ketvirta, 2020 m. gegužės 14 d. Graikijos valdžios institucijos išsiuntė Graikijos mokesčių institucijoms raštą; jame paprašė iš *Larco* susigrąžinti visą nagrinėjamą pagalbą.

65 Šiomis aplinkybėmis Graikijos Respublika negali pagrįstai tvirtinti, kad pasibaigus oficialiame pranešime nustatytam terminui ėmėsi visų būtinų priemonių, kad įgyvendintų nagrinėjamos valstybės pagalbos susigrąžinimo procedūrą.

66 Antra, dėl Komisijos neinformavimo reikia pažymėti, kad pasibaigus 2019 m. sausio 25 d. rašte nustatytam terminui Graikijos Respublika nepateikė Komisijai Sprendimo 2014/539 5 straipsnyje nurodytos informacijos.

67 Vadinasi, reikia konstatuoti, kad nesiėmusi visų būtinų priemonių sprendimui, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, įgyvendinti Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.

Dėl piniginių baudų

Dėl periodinės baudos

Šalių argumentai

68 Komisija mano, kad įsipareigojimų nevykdymas, dėl kurio priekaištaujama Graikijos Respublikai, tebesitęsė iki datos, kai Teisingumo Teismas ėmėsi nagrinėti faktines aplinkybes.

69 Remdamasi 2005 m. gruodžio 12 d. Pranešimu SEC(2005) 1658 „[SESV 260] straipsnio įgyvendinimas“ (OL C 126, 2007, p. 15; toliau – 2005 m. pranešimas), Pranešimu dėl vienkartinių sumų ir už kiekvieną dieną mokamų periodinių baudų, kurias Komisija siūlo taikyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo bylose dėl pažeidimų, apskaičiavimo metodo pakeitimo (OL C 70, 2019, p. 1) ir Pranešimu „Duomenų, naudojamų apskaičiuojant vienkartines sumas ir baudas, kurias Komisija siūlys taikyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui vykdant pažeidimo tyrimo procedūrą, atnaujinimas“ (OL C 309, 2019, p. 1) Komisija siūlo skirti sankcijas už sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, neįgyvendinimą, be kita ko, sumokant periodinę baudą. Komisija pažymi, kad pagal 2005 m. pranešime nurodytą formulę periodinė bauda už pažeidimo dieną apskaičiuojama bazinę 3 116 EUR sumą padauginus iš sunkumo ir trukmės koeficientų bei kintamojo „n“.

70 Dėl sunkumo koeficiento Komisija teigia, kad SESV nuostatos dėl valstybės pagalbos, kurios buvo pažeistos šioje byloje, yra esminės. Ši institucija pabrėžia žalingą neteisėtos ir su vidaus rinka nesuderinamos pagalbos, kuri nebuvo susigrąžinta, poveikį rinkai, kurioje *Larco* vykdo savo veiklą. Atsižvelgdama į šios rinkos ypatybes Komisija mano, kad neigiamas nesusigrąžintos pagalbos poveikis konkurencijai daro įtaką įmonėms ne tik Graikijoje, bet ir apskritai Europos Sąjungoje.

71 Dėl klausimo, ar yra sunkinančių, ar lengvinančių aplinkybių, Komisija, viena vertus, atkreipia dėmesį į pasikartojančius Graikijos Respublikos įsipareigojimų valstybės pagalbos srityje pažeidimus ir, kita vertus, mano, kad šioje byloje nėra jokių lengvinančių aplinkybių. Taigi ji siūlo taikyti sunkumo koeficientą 7 pagal 2005 m. komunikate nustatytą skalę nuo 1 iki 20.

72 Dėl pažeidimo trukmės Komisija teigia, kad tą dieną, kai ji nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą, t. y. 2019 m. lapkričio 27 d., pažeidimo trukmė, kurios pradžia buvo nustatyta tą dieną, kai buvo priimtas sprendimas, kuriame konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas (t. y. 2017 m. lapkričio 9 d.), buvo 24 mėnesiai, taigi reikia taikyti 2,4 trukmės koeficientą pagal minėtame komunikate nustatytą skalę nuo 1 iki 3.

73 Dėl valstybės narės, kuriais pareikštas ieškinys, mokumo, konkrečiau – dėl kintamojo „n“, Komisija pažymi, kad 2018 m. lapkričio 14 d. Sprendime *Komisija / Graikija* (C-93/17, EU:C:2018:903) Teisingumo Teismas nusprendė: kadangi nuo 2017 m. balandžio 1 d. Europos Sąjungos Taryboje pasikeitė balsavimo sistema, kintamuoju „n“ nebegalima atsižvelgti į atitinkamos valstybės narės balsų skaičių Taryboje, o kaip pagrindiniu veiksniu reikia remtis valstybių narių bendruoju vidaus produktu (BVP).

74 Komisijos teigimu, siekiant skirti sankcijas, kurios būtų proporcingos ir pakankamai atgrasančios, atitinkamos valstybės narės institucinę svarbą Sąjungoje reikia išlaikyti kaip pagrindinį kintamojo „n“ apskaičiavimo elementą. Jos nuomone, atsižvelgus tik į BVP, gerokai padidėja valstybių narių atotrūkis šio veiksnio atžvilgiu. Komisija tvirtina, kad kintamojo „n“ apskaičiavimo metodas turi būti grindžiamas ne tik demografine ar ekonomine svarba, bet ir aplinkybe, kad kiekviena valstybė narė turi savąją vertę Sąjungos institucinėje sistemoje. Taigi, siekiant išlaikyti pusiausvyrą tarp valstybės narės mokumo ir jos institucinės svarbos Sąjungoje, kintamasis „n“ turėtų būti apskaičiuojamas remiantis, viena vertus, BVP ir, kita vertus, atitinkamai valstybei narei skirtų vietų Europos Parlamente skaičiumi. Todėl ši institucija mano, kad Graikijos Respublikai šis kintamasis „n“ turi būti nustatytas 0,51.

75 Vis dėlto naudojimasis BVP ir vietų Europos Parlamente skaičiumi be jokių galimų koregavimų lemtų tai, kad referencinė vertė būtų gerokai mažesnė už vertę, gautą taikant senąjį kintamojo „n“ apskaičiavimo metodą. Taigi siekdama apskaičiuoti vienodą bazinį periodinės baudos dydį Komisija siūlo taikyti koregavimo koeficientą 4,5, kad būtų užtikrinta, kad Komisijos Teisingumo Teismui siūlomų sankcijų dydžiai išliktų proporcingi ir pakankamai atgrasantys.

76 Galiausiai dėl periodinės baudos periodiškumo Komisija mano, kad ji turėtų būti mokama ne pusmečiais, o dienomis. Jos manymu, šiuo atveju kasdien mokamos periodinės baudos neturi būti mažinamos.

77 Graikijos Respublika prieštarauja, kad šioje byloje nereikia skirti finansinių sankcijų, motyvuodama tuo, kad priimant Įstatymą 4664/2020 ir įmonei *Larco* pritaikius specialią administravimo tvarką buvo padaryta didelė pažanga. Be to, ši valstybė narė pabrėžia, kad šia tvarka apskritai siekiama užtikrinti greitą *Larco* likvidavimą, arba specialiajam administratoriui parduodant jos turtą taip, kad būtų gauta kuo didesnė kaina, arba, jei per 12 mėnesių nebus parduota 75 % šios įmonės turto, taikant jai įprastą bankroto procedūrą.

78 Graikijos Respublika mano, kad tuo atveju, jei Teisingumo Teismas vis dėlto nuspręstų skirti periodinę baudą, Komisijos prašomos periodinės baudos dydis nebūtų pritaikytas prie konkrečių šios bylos aplinkybių ir prieštarautų proporcingumo principui.

79 Dėl pažeidimo sunkumo Graikijos Respublika teigia, pirma, kad reikia atsižvelgti, viena vertus, į priemones, kurių imtasi šiame etape, ir, kita vertus, į tai, kad šioje byloje susigrąžintina suma kartu su palūkanomis, apskaičiuotomis 2020 m. gegužės 14 d., siekia 160 mln. EUR, o byloje, kurioje priimtas 2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-93/17, EU:C:2018:903), susigrąžintina suma siekė 670 mln. EUR. Šiomis aplinkybėmis atsižvelgdama į laiką, kurio reikia norint pasiekti reikšmingą *Larco* likvidavimo procedūros pažangą, ši valstybė narė prašo, kad periodinė bauda būtų nustatyta mokėti kas pusmetį.

80 Antra, Graikijos Respublika tvirtina, kad mažai tikėtina, jog ši pagalba turėjo didelį poveikį konkurencijos sąlygoms Sąjungoje ir iškraipė konkurenciją.

81 Trečia, ši valstybė narė teigia, kad dėl tariamai pasikartojančio neteisėto jos elgesio valstybės pagalbos srityje reikia pažymėti, kad byloje, kurioje priimtas 2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-93/17, EU:C:2018:903), Graikijos valdžios institucijos ėmėsi priemonių, būtinų užbaigti susigrąžinimo procedūrai, likviduodamos atitinkamos bendrovės turtą.

82 Taigi Graikijos Respublika mano, kad šioje byloje nereikėtų taikyti didesnio nei 1 sunkumo koeficiento.

83 Dėl trukmės koeficiento Graikijos Respublika mano, kad jis neturi viršyti 1.

84 Galiausiai dėl mokumo, o konkrečiau dėl kintamojo „n“, Graikijos Respublika, kaip ir Komisija, mano, kad apskaičiuojant šio kintamojo vertę reikia atsižvelgti ne tik į ekonominę svarbą, bet ir į atitinkamos valstybės narės institucinę svarbą Sąjungoje. Taigi reikia atsižvelgti į šiai valstybei narei skirtų vietų Europos Parlamente skaičių.

Teisingumo Teismo vertinimas

85 Pirmiausia reikia priminti, kad SESV 260 straipsnio 2 dalyje numatytos procedūros tikslas yra paskatinti įsipareigojimų nevykdančią valstybę narę įvykdyti sprendimą dėl įsipareigojimų neįvykdymo, taigi užtikrinti veiksmingą Sąjungos teisės taikymą, ir kad šioje nuostatoje nurodytomis priemonėmis, t. y. periodine bauda ir vienkartine suma, siekiama to paties tikslo (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 134 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

86 Taip pat reikia priminti, kad Teisingumo Teismas, kiekvienoje byloje remdamasis nagrinėjamos bylos aplinkybėmis ir atsižvelgdamas į pakankamą, jo nuomone, įtikinamumo ir atgrasymo laipsnį, turi nustatyti tinkamas pinigines sankcijas, kad, be kita ko, būtų užkirstas kelias pakartoti analogiškus Sąjungos teisės pažeidimus (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 107 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

87 Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją periodinės baudos skyrimas iš esmės pateisinamas tik tiek, kiek tęsiasi dėl ankstesnio sprendimo neįvykdymo daromas pažeidimas, kol Teisingumo Teismas išnagrinės faktines aplinkybes (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 137 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

88 Siekiant nustatyti, ar įsipareigojimų neįvykdymas, dėl kurio priekaištaujama atsakovei, tęsėsi tuo metu, kai Teisingumo Teismas pradėjo nagrinėti faktines aplinkybes, reikia įvertinti priemones, valstybės atsakovės teigimu, priimtas pasibaigus oficialiame pranešime nustatytam terminui (šiuo klausimu žr. 2012 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-610/10, EU:C:2012:781, 98 punktą ir 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-367/14, nepaskelbtas Rink., EU:C:2015:611, 89 punktą).

89 Nagrinėjamu atveju Graikijos Respublika tvirtina, kad speciali *Larco* administravimo tvarka nebuvo užbaigta ir kad abi konkurso procedūros, per kurias galėjo būti parduotas *Larco* turtas, turėjo būti baigtos 2021 m. liepos 8 d.

90 Vis dėlto pakanka pažymėti, kad Graikijos Respublika neįrodė, jog tą dieną, kai Teisingumo Teismas nagrinėjo faktines aplinkybes, ji buvo ėmusis reikiamų priemonių, kad įvykdytų sprendimą, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas.

91 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad įsipareigojimų neįvykdymas, dėl kurio priekaištaujama Graikijos Respublikai, vis dar tęsėsi tuo momentu, kai Teisingumo Teismas nagrinėjo šios bylos faktines aplinkybes.

92 Tokiomis aplinkybėmis priteisti iš Graikijos Respublikos periodinę baudą yra tinkama finansinė priemonė paskatinti ją imtis būtinų priemonių užbaigti konstatuotą įsipareigojimų neįvykdymą ir užtikrinti, kad bus visiškai įgyvendintas sprendimas, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas.

93 Pagal suformuotą jurisprudenciją periodinė bauda turi būti skiriama atsižvelgiant į valstybės narės, neįvykdžiusios sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, elgesiui pakeisti ir pažeidimui užbaigti būtiną įtaigumo laipsnį (šiuo klausimu žr. 2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 147 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

94 Naudodamasis savo diskrecija šioje srityje Teisingumo Teismas turi nustatyti tokį periodinės baudos dydį, kad ši bauda, viena vertus, atitiktų aplinkybes ir, kita vertus, būtų proporcinga konstatuotam įsipareigojimų neįvykdymui ir atitinkamos valstybės narės mokumui (2012 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-610/10, EU:C:2012:781, 118 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; 2018 m. vasario 22 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-328/16, EU:C:2018:98, 90 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 148 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

95 Komisijos pasiūlymai dėl periodinės baudos negali įpareigoti Teisingumo Teismo ir tėra naudinga gairė. Be to, Komisijos pranešimuose pateiktos gairės neįpareigoja Teisingumo Teismo, bet prisideda prie Komisijos veiksmų skaidrumo, nuspėjamumo ir teisinio saugumo užtikrinimo, kai ši institucija teikia pasiūlymus Teisingumo Teismui. Iš tiesų per SESV 260 straipsnio 2 dalimi grindžiamą procedūrą dėl įsipareigojimų nevykdymo, kuris toliau tęsiasi valstybėje narėje, nors šis įsipareigojimų neįvykdymas jau buvo konstatuotas pirmame sprendime, priimtame pagal SESV 258 straipsnį arba SESV 108 straipsnio 2 dalį, Teisingumo Teismas turi turėti galimybę nustatyti tokio dydžio ir formos skiriamą periodinę baudą, kuri, jo nuomone, būtų tinkama priversti šią valstybę narę nutraukti įsipareigojimų, kylančių iš pirmojo Teisingumo Teismo sprendimo, nevykdymą (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 119 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

96 Apskaičiuojant periodinės baudos dydį, pagrindiniai kriterijai, į kuriuos reikia atsižvelgti, siekiant užtikrinti šios baudos priverstinį pobūdį, kad Sąjungos teisė būtų taikoma vienodai ir veiksmingai, iš principo yra pažeidimo sunkumas, trukmė ir atitinkamos valstybės narės mokumas. Taikant šiuos kriterijus pirmiausia reikia atsižvelgti į nevykdymo pasekmes privatiems ir viešiesiems interesams ir į atitinkamos valstybės narės įsipareigojimų įvykdymo skubą (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 149 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

97 Pirma, dėl pažeidimo sunkumo reikia pabrėžti, kad SESV nuostatos valstybės pagalbos srityje yra esminės svarbos (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 150 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

98 Iš tiesų normos, apie kurias kalbama Sprendime 2014/539 ir sprendime, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, yra viena iš pagrindinių Sąjungai pagal ESS 3 straipsnio 3 dalį patikėtų užduočių, t. y. vidaus rinkos sukūrimas, ir Protokolu (Nr. 27) dėl vidaus rinkos ir konkurencijos, kuris pagal ESS 51 straipsnį yra neatskiriama steigiamųjų sutarčių dalis ir kuriame numatyta, jog vidaus rinkoje turėtų veikti sistema, užtikrinanti, kad konkurencija nebūtų iškraipoma, išraiška.

99 Sąjungos nuostatų, kurios pažeidžiamos tokiu atveju, kaip nagrinėjamasis šioje byloje, svarba matyti, be kita ko, iš to, kad grąžinus neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka pripažintą pagalbą panaikinamas konkurencijos iškraipymas, atsiradęs dėl konkurencinio pranašumo, kurį nulėmė ši pagalba, ir iš to, kad dėl šio grąžinimo pagalbos gavėjas praranda rinkoje turėtą pranašumą, palyginti su konkurentais (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 151 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

100 Dėl šioje byloje konstatuoto įsipareigojimų neįvykdymo reikia priminti, pirma, kad, nepaisant to, jog Graikijos Respublika ėmėsi priemonių susigrąžinti nagrinėjamą valstybės pagalbą, ji nesusigrąžino visos šios pagalbos. Atsižvelgiant į šio sprendimo 94 punkte primintą taisyklę, pagal kurią periodinė bauda turi atitikti aplinkybes ir būti proporcinga konstatuotam įsipareigojimų neįvykdymui, reikia atsižvelgti į tai, kad nors po 2020 m. rugsėjo 24 d. arbitražo sprendimo, kuris buvo ištaisytas 2020 m. spalio 8 d., paskelbimo *Larco* išliko Larimnos metalurgijos gamyklos ir kasybos komplekso nuomininke, arbitražo teismas pripažino Graikijos valstybės nuosavybės teisę į šį turtą.

101 Antra, reikia pabrėžti tai, kad nesusigrąžintos pagalbos suma buvo reikšminga. Iš tiesų ši suma kartu su palūkanomis 2020 m. gegužės 14 d. siekė 160 mln. EUR.

102 Trečia, reikia atsižvelgti į tai, kad rinka, kurioje *Larco* vykdo savo veiklą, be kita ko, feronikelio rinka, yra tarpvalstybinė. Taigi neteisėta ir su vidaus rinka nesuderinama pagalba, kuri nebuvo susigrąžinta, rinkai turi žalingą poveikį, kuris neapsiriboja Graikijos Respublikos teritorija.

103 Galiausiai reikia konstatuoti šios valstybės narės pakartotinius pažeidimus valstybės pagalbos srityje. Iš tiesų Graikijos Respublika buvo nubausta, viena vertus, išnagrinėjus ieškinius pagal SESV 108 straipsnio 2 dalį dėl sprendimų susigrąžinti valstybės pagalbą neįvykdymo bylose, kuriose priimti 2012 m. kovo 1 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-354/10, nepaskelbtas Rink., EU:C:2012:109), 2012 m. birželio 28 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-485/10, nepaskelbtas Rink., EU:C:2012:395), 2013 m. spalio 17 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-263/12, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:673), 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-481/16, nepaskelbtas Rink., EU:C:2017:845) ir 2018 m. sausio 17 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-363/16, EU:C:2018:12), ir, kita vertus, išnagrinėjus ieškinius pagal EB 228 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą byloje, kurioje priimtas 2009 m. liepos 7 d. Sprendimas *Komisija / Graikija* (C-369/07, EU:C:2009:428).

104 Reikia konstatuoti, kad šioje byloje SESV nuostatų valstybės pagalbos srityje pažeidimas yra didelis.

105 Antra, dėl pažeidimo trukmės pažymėtina, kad ji turi būti vertinama atsižvelgiant į momentą, kai Teisingumo Teismas vertina faktines aplinkybes, o ne į momentą, kai Komisija į jį kreipiasi (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 156 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

106 Kadangi šiomis aplinkybėmis Graikijos Respublika nesugebėjo įrodyti, kad buvo nutrauktas įsipareigojimo visiškai įvykdyti sprendimą, kuriuo konstatuotas pažeidimas, nevykdymas, reikia pripažinti, kad tas įsipareigojimo nevykdymas trunka daugiau nei ketverius metus nuo to sprendimo paskelbimo datos, o tokia trukmė laikoma ilga.

107 Trečia, kiek tai susiję su atitinkamos valstybės narės mokumu, iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad reikia atsižvelgti į šios valstybės narės naujausius BVP pokyčius Teisingumo Teisme atliekamo faktinių aplinkybių nagrinėjimo dieną (2012 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija*, C-610/10, EU:C:2012:781, 131 punktas; 2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 158 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija ir 2021 m. vasario 25 d. Sprendimo *Komisija / Ispanija (Direktyva dėl asmens duomenų apsaugos – Baudžiamosios teisės sritis)*, C-658/19, EU:C:2021:138, 83 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

108 Siekdama užtikrinti, kad sankcijos būtų proporcingos ir atgrasančios, Komisija siūlo atsižvelgti ne tik į atitinkamos valstybės narės BVP, bet ir į jos institucinę svarbą Sąjungoje, išreikštą balsų, kuriuos ši valstybė narė turi Europos Parlamente, skaičiumi. Ši institucija taip pat mano, kad siekiant užtikrinti sankcijų proporcingumą ir atgrasomąjį pobūdį, reikia taikyti koregavimo koeficientą 4,5.

109 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 95 punkto, Komisijos pasiūlymai dėl periodinės baudos negali įpareigoti Teisingumo Teismo ir tėra naudinga gairė.

110 Matematiniai kintamieji, kuriuos Komisija naudoja periodinės baudos dydžiui apskaičiuoti, yra orientacinės taisyklės, apibrėžiančios elgesio, kurio Komisija ketina laikytis, gaires, padeda užtikrinti jos veiksmų skaidrumą, nuspėjamumą ir teisinį saugumą, taip pat jos siūlomų periodinių baudų dydžio proporcingumą (šiuo klausimu žr. 2000 m. liepos 4 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-387/97, EU:C:2000:356, 86 ir 87 punktus).

111 Šiomis aplinkybėmis, viena vertus, iš jurisprudencijos, suformuotos po 2017 m. balandžio 1 d., t. y. datos, nuo kurios ankstesnė balsų paskirstymo sistema, lemianti valstybių narių balsų skaičių Taryboje, nebebuvo taikoma, matyti, kad vertindamas atitinkamos valstybės narės mokumą Teisingumo Teismas kaip į dominuojantį veiksnį atsižvelgia į šios valstybės narės BVP (šiuo klausimu žr. 2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 141 ir 142 punktus).

112 Kita vertus, kalbant apie atsižvelgimą į atitinkamos valstybės narės institucinę svarbą Sąjungoje, siekiant užtikrinti, kad sankcijos būtų proporcingos ir atgrasančios, pirma, reikia priminti, kad iš šio sprendimo 94 punkte nurodytos suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog finansinių sankcijų proporcingumas vertinamas atsižvelgiant į konstatuotą įsipareigojimų neįvykdymą ir atitinkamos valstybės narės mokumą.

113 Antra, reikia konstatuoti, kaip išvados 35 punkte nurodė generalinis advokatas, kad tikslas nustatyti pakankamai atgrasančias sankcijas nebūtinai reikalauja atsižvelgti į atitinkamos valstybės narės institucinę svarbą Sąjungoje.

114 Iš tiesų, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 29 punkte, atitinkamos valstybės narės institucinė svarba Sąjungoje nepriklauso nuo nagrinėjamo įsipareigojimų neįvykdymo ypatybių.

115 Taigi atsižvelgimas į atitinkamos valstybės narės institucinę svarbą neatrodo būtinas, siekiant užtikrinti pakankamai atgrasantį poveikį ir paskatinti šią valstybę narę pakeisti savo dabartinį ar būsimą elgesį, susijusį su valstybės pagalbos teikimu.

116 Šiomis aplinkybėmis tam, kad būtų nustatytos pakankamai atgrasančios ir proporcingos sankcijos, nepažeidžiant Komisijos galimybės siūlyti finansines sankcijas, grindžiamas daugybe kriterijų, ir siekiant, be kita ko, išlaikyti pagrįstą skirtumą tarp įvairių valstybių narių, taip pat įvertinti Graikijos Respublikos mokumą, kaip pagrindiniu veiksniu reikia remtis šios valstybės BVP, neatsižvelgiant į Graikijos Respublikos institucinę svarbą, išreikštą šios valstybės narės turimų balsų Europos Parlamente skaičiumi.

117 Be to, dėl Komisijos pasiūlymo taikyti koregavimo koeficientą 4,5 pažymėtina, kad ši institucija neįrodė objektyvių kriterijų, kuriais remdamasi nustatė šio koeficiento dydį.

118 Dėl baudos periodiškumo Komisija mano, kad ji turi būti mokama už kiekvieną dieną.

119 Vis dėlto reikia atsižvelgti į nagrinėjamos pagalbos susigrąžinimo operacijų specifiką.

120 Šiuo klausimu reikia atsižvelgti į tai, kad Graikijos valdžios institucijos ėmėsi tam tikrų priemonių, kurios galėtų būti pagrindas vykdant sprendimą, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas. Vis dėlto šių priemonių poveikis negali būti vertinamas nedelsiant. Taigi atrodo, kad per trumpą laiką neįmanoma visiškai įvykdyti Sprendimo 2014/539, vadinasi, ir sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas.

121 Darytina išvada, kad galimas pažeidimo pabaigos konstatavimas įmanomas tik praėjus tam tikram laikui, per kurį galima įvertinti rezultatų visumą.

122 Vadinasi, reikia nustatyti kas pusmetį mokėtiną periodinę baudą, kad Komisijai būtų suteikta galimybė įvertinti sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, vykdymo priemonių pažangą, atsižvelgiant į atitinkamą padėtį pasibaigus nurodytam laikotarpiui.

123 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į SESV 260 straipsnio 3 dalyje Teisingumo Teismui suteiktą diskreciją, Graikijos Respublika turi būti įpareigota sumokėti Komisijai 4 368 000 EUR periodinę baudą už kiekvieną pusmetį, kai vėluojama imtis būtinų priemonių įgyvendinti sprendimą, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, skaičiuojant nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki visiško sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, įgyvendinimo dienos.

Dėl vienkartinės sumos

Šalių argumentai

124 Komisija siūlo Teisingumo Teismui nustatyti vienkartinės sumos dydį, padauginus baudos per dieną sumą iš dienų, kiek tęsiasi pažeidimas, skaičiaus.

125 Ši institucija vienkartinei sumai apskaičiuoti siūlo taikyti tą patį pažeidimo sunkumo koeficientą ir tą patį kintamąjį „n“ kaip ir periodinės baudos atveju. Tačiau ji nustato bazinę vienkartinę 1 039 EUR sumą už dieną. Priešingai, nei apskaičiuojant periodinę baudą, trukmės koeficientas šiuo atveju netaikomas, nes į pažeidimo trukmę jau atsižvelgta baudos per dieną sumą dauginant iš dienų, kiek tęsiasi pažeidimas, skaičiaus.

126 Taigi Komisija siūlo, kad vienkartinės sumos dydis būtų lygus baziniam 1 039 EUR dydžiui, padaugintam iš sunkumo koeficiento (7) ir kintamojo „n“ (0,51), arba 3 709,23 EUR sumą padauginus iš dienų, praėjusių nuo sprendimo, kuriuo konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, paskelbimo iki dienos, kurią valstybė narė įvykdo savo įsipareigojimus, arba, jei taip nėra, šio sprendimo paskelbimo dienos, skaičiaus.

127 Graikijos Respublika teigia, kad Komisijos pasiūlyta vienkartinė suma neatitinka konkrečių aplinkybių ir proporcingumo principo.

Teisingumo Teismo vertinimas

128 Visų pirma primintina, kad Teisingumo Teismas, naudodamasis jam suteikta diskrecija nagrinėjamoje srityje, turi teisę kartu nustatyti ir periodinę baudą, ir vienkartinę sumą (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 163 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

129 Įpareigojimas sumokėti vienkartinę sumą ir šios sumos galimo dydžio nustatymas kiekvienu atskiru atveju turi priklausyti nuo visų svarbių veiksnių, susijusių ir su konstatuoto pažeidimo ypatybėmis, ir su suinteresuotosios valstybės narės, prieš kurią pradėta procedūra pagal SESV 260 straipsnį, elgesiu. Šiuo klausimu minėtas straipsnis Teisingumo Teismui suteikia plačią diskreciją nuspręsti, ar reikia skirti tokią sankciją, ir prireikus nustatyti jos dydį (2020 m. kovo 12 d. Sprendimo *Komisija / Italija (Sardinijos viešbučių sektoriui suteikta neteisėta pagalba)*, C-576/18, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:202, 164 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

130 Šioje byloje teisinių ir faktinių aplinkybių visuma, kuria remiantis konstatuotas įsipareigojimų neįvykdymas, yra požymis, jog norint užtikrinti veiksmingą analogiškų Sąjungos teisės pažeidimų pasikartojimo prevenciją ateityje gali prireikti imtis atgrasomosios priemonės, kaip antai įpareigojimo sumokėti vienkartinę sumą.

131 Tokiomis aplinkybėmis naudodamasis savo diskrecija Teisingumo Teismas turi nustatyti šios vienkartinės sumos dydį taip, kad, viena vertus, ji atitiktų aplinkybes ir, kita vertus, būtų proporcinga padarytam pažeidimui (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 156 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

132 Tarp šiuo klausimu svarbių veiksnių yra konstatuoto pažeidimo sunkumas ir jo trukmė paskelbus sprendimą, kuriuo jis konstatuotas (2018 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-93/17, EU:C:2018:903, 157 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

133 Bylos aplinkybės, į kurias reikia atsižvelgti, kyla, be kita ko, iš šio sprendimo 97–117 punktuose pateiktų argumentų, susijusių su pažeidimo sunkumu, trukme ir aptariamos valstybės narės mokumu.

134 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į bylos aplinkybes bus tinkamai atsižvelgta nustačius 5 500 000 EUR dydžio vienkartinę sumą, kurią turės sumokėti Graikijos Respublika.

135 Taigi reikia įpareigoti Graikijos Respubliką sumokėti Komisijai 5 500 000 EUR vienkartinę sumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

136 Pagal Procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti iš Graikijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas ir buvo nustatytas įsipareigojimų neįvykdymas, pastaroji turi padengti bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **Nesiėmusi visų priemonių, reikalingų 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimui *Komisija / Graikija* (C-481/16, nepaskelbtas Rink., EU:C:2017:845) įvykdyti, Graikijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 260 straipsnio 1 dalį.**

2. **Graikijos Respublika įpareigojama sumokėti Europos Komisijai 4 368 000 EUR periodinę baudą už kiekvieną šešių mėnesių laikotarpį, skaičiuojant nuo šio sprendimo paskelbimo dienos iki visiško 2017 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija / Graikija* (C-481/16, nepaskelbtas Rink., EU:C:2017:845) įvykdymo.**

3. **Graikijos Respublika įpareigojama sumokėti Europos Komisijai 5 500 000 EUR vienkartinę sumą.**

4. **Graikijos Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.